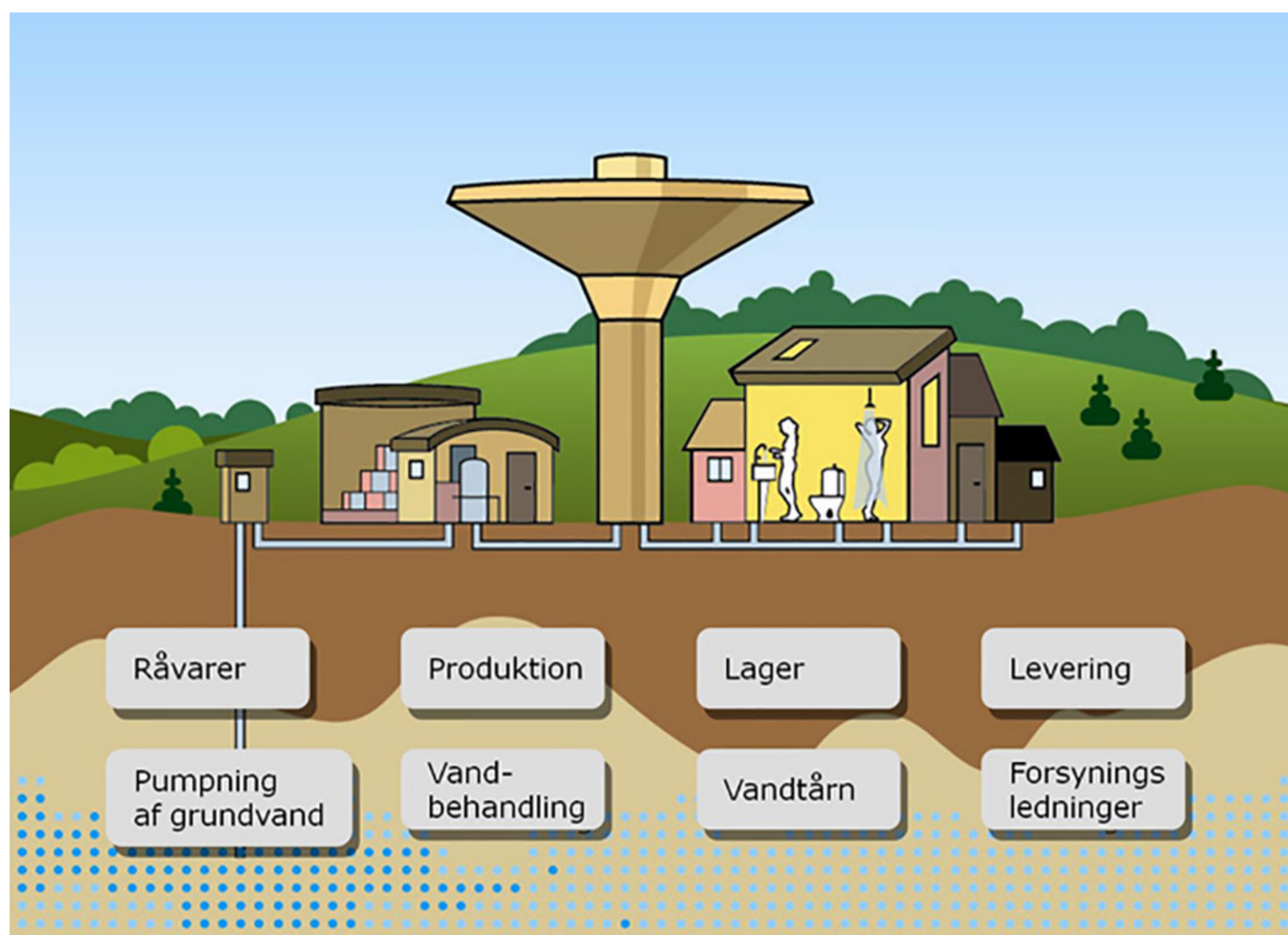

Vandværker

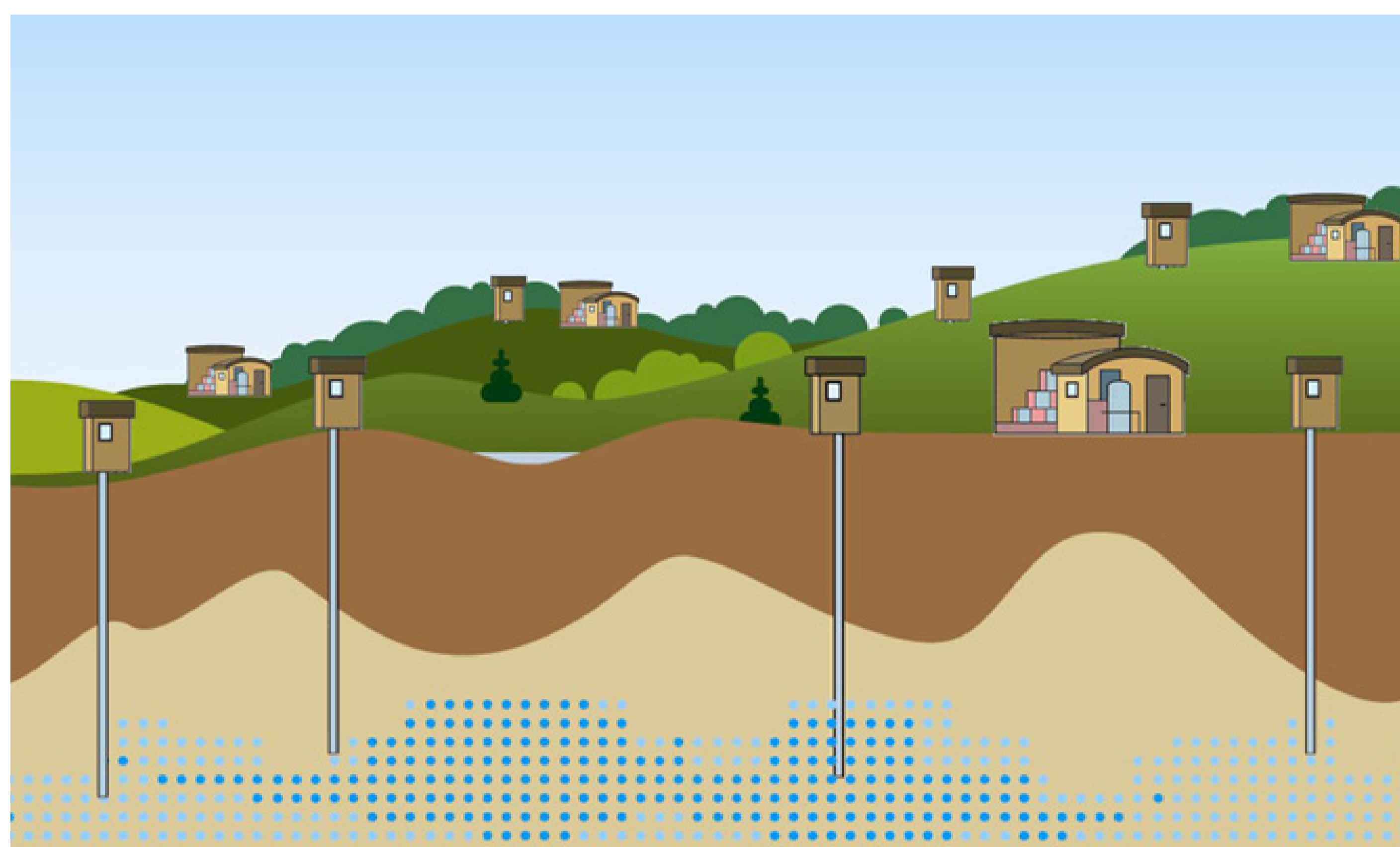
Sådan fungerer et vandværk

99% af det vand, vi bruger i Danmark, hentes i undergrunden. Fra borerne spredt ud i området pumpes det til et vandværk, hvor det først iltes, så gasserne forsvinder, og derefter ledes det gennem et sandfilter, som fjerner stoffer som jern og mangan. Så er drikkevandet klart og rent, men inden det sendes ud til forbrugerne gennem underjordiske vandledninger, lagres det i beholdere eller vandtårne.

Hele processen styres af avancerede computerprogrammer, så det automatisk sikres, at vi får leveret godt vand, når vi har behov for det, og vandkvaliteten kontrolleres løbende.

I Danmark er der ca. 3.000 større vandværker og desuden ca. 70.000 private brønde og borer. Disse forsyner typisk en eller flere husstande med brugsvand og anvendes til havevanding, men først og fremmest i industri, landbrug og gartneri. Privat vandforsyning kræver tilladelse fra kommune eller stat.

Vandværker i Skjern

Nordre Vandværk

Skjerns første fælles vandværk blev opført i 1913 på hjørnet af Grønnegade og Danmarks-gade, som dengang hed Storegade. Det skete på en grund, solgt af nogle af byens "matadorer", som nogle år tidligere havde opkøbt jord og udstykket et større antal parceller i kvarteret. Bestyrelsen for vandværket var læge Valdemar Levinsen, kancelliråd og herreds-

fuldmægtig Schytte, løjtnant, trafikassistent og sparekassebogholder Schoppe, træhandler Niels Jensen samt sagfører Ejler Ejlersen. Vandværket erstattede de mange private pumper i folks baghave og forsyndede den indre by. Samme år blev der bygget et vandtårn, som blev nedrevet igen i 1970 - murværket var revnet, tårnet stod ikke til at redde. I 1955 overtog kommunen vandværket, som blev udbygget og moderniseret i flere omgange og nåede op på en kapacitet af 100 m³ i timen. I efteråret 2007 lukkede det store tricotatefarveri i Østergade, og det betød en halvering af vandforbruget i Skjern. Farveriet brugte årligt ca. en halv mio. m³ vand, lige så meget som resten af vandværkets 4000 kunder tilsammen. Efter denne reduktion i vandforbruget blev Grønnegade-værket lukket og nedrevet i 2009, og der blev udstykket to byggegrunde.

Søndre Vandværk

Dette vandværk lå på Kjærs Alle og havde en kapacitet på 100 m³ i timen. Det blev opført i 1956, hvor væksten i byens indbyggertal og boliger havde gjort det nødvendigt at udbygge vandforsyningen. Allerede i 1970 blev det imidlertid nedlagt, da det nye, store vandværk på Engtoften blev taget i brug. Fotoet viser hjørnegrunden Kjærs Alle/Nylandsvej i 1956. Skorstenene med tilhørende bygninger i forgrunden er Skjerns første fjernvarmcentral, som blev bygget i 1950. Varmeproduktionen var i starten baseret på brunkul. Vandværket er endnu ikke opført, men placeres på hjørnet øst for fjernvarmcentralen. Man er i færd med at bore efter vand lige bag bygningen med det lyse tag.

Ny Søndre Vandværk

Vandforbruget i Skjern var igen steget markant, og i sommeren 1969 opførtes på hjørnet af Engtoften og Grønningen, på en grund udstykket fra Karen Madsens ejendom, et nyt vandværk. Det kostede 1 mio. kr., havde en kapacitet på 300 m³ i timen og pumpede vand fra 6 borer. Arkitekterne Friis & Moltke havde tegnet det prisvindende projekt ud fra en ide om "et traditionelt opmuret facadeværk, så bygningen kommer til at tage sig ud som et nydeligt et-familiehus, så det ikke stikker ud fra kvarterets øvrige villabebyggelse", som Dagbladet skrev den 1. maj 1969. Vandværket blev opført af entreprenør og ingeniør L. Saarp, Skjern, men ifølge Dagbladet var der en række indkøringsproblemer, som dog forventedes klaret i løbet af sommeren.

"Det tages i brug lidt efter lidt, og hen på sommeren skulle det være i fuld gang. Vandforsyningen regner dog med, at de eksisterende forsyningskilder også rækker til havevanding." Artiklen slutter med at fortælle, at "når forhaven er plantet til, skulle vandværket så nogenlunde falde ind i villakvarterets gadebillede." I hvert fald en enkelt, markant nabo var dog uenig, og karakteriserede vandværksbygningen som "grim"! Vandværket havde et rentvandsrum i et hjørne af kælderens. Men sandsynligvis fordi det var utilstrækkeligt, blev der tre år senere anlagt en stor, solid rentvandsbeholder i det grønne område syd for vandværket. Den var projekteret af ingeniør G. R. Øllgaard, Hellerup (som har været med hver gang, der er bygget vandværk i Skjern), og opført af den lokale entreprenør, ingeniør Flemming Rohde. Tanken havde en udvendig diameter på 38 m, indvendig radius på 18,75 m og indvendig frihøjde på 2,56 m. Den kunne rumme ca. 2,7 mio. liter vand under det massive betonlag, som blev båret af 52 søjler. På trods af disse dimensioner fremstod den som en beskeden forhøjning i landskabet, og selv mange borgere, som har boet i Skjern altid, har ikke anet, at den grønne bule gemte på en imponerende vandbeholder. Ved indvielsen af kommunens nye vandværk, Aquarium (se nedenfor), lukkede vandværket på Engtoften ned. I 2017 blev bygningen nedrevet, nedfældningsbassinet sløjfet, og på grunden opførtes privat bebyggelse.

Vandværk Øst

Dette vandværk blev opført i 1987 ved Mosegårdsvej, fordi man her fandt drikkevand af god kvalitet. Samtidig fik forbrugerne i Skjern noget af landets billigste drikkevand. Værket blev udvidet flere gange i årene 1988-1991.

I 1989 var den samlede beholderkapacitet for rent drikkevand i Skjern herefter følgende:

Nordre Vandværk:	1.100 m ³
Ny Søndre Vandværk:	2.700 m ³
Vandværk Øst:	2.330 m ³

Beholderne blev fyldt op om natten, så der var kapacitet til det daglige forbrug - også havevanding.

Aquarium

I 2016 opførte Ringkøbing-Skjern Forsyning til en pris af 50 mio. kr. et af Danmarks mest moderne vandværker, Aquarium, i Mourier Petersens Plantage mellem Ringkøbing og Vi-debæk, et imponerende byggeri med store glaspartier og stålanlæg inde i vandværket, bl.a. to rentvandstanke á 1.000 m³. Vandværket henter sit vand fra 9 kildepladser i plantagen sydøst for værket. For at fremtids-sikre forsyningen af rent drikkevand i kommunen har man opkøbt yderligere skovarealer, fordi disse er mindre forurenet end landbrugsarealer. Værket ligger så højt, at drikkevandet "næsten" kan løbe hele vejen ud til forbrugerne.

